

מונולוג

עם
אשתו ובתו של
ג'ון דמיאניוק,
החשוד שהוא
„איוואן האיס”

האמת היא שכשהראו לנו את האפשרות השניה — פגישה משני עברי מחיצת-פלסטיק, הכנתי שבועם הלכו קצת לקראתנו. זה היה קשה. לא ראיתי את אבא במשך חמישה חודשים. זה הזמן שהוא בישראל. הוא לא נראה כאילו התנאים בכלא נוראים. האמת היא שהוא העמיד פנים אופטימיות. הוא יודע כמה אנחנו לצידו ודואגים לו. זה עוזר לו להחזיק מעמד, והעידוד שלו מחזק אותנו. הוא התעניין מאוד בכריאתה של אמא. כמה קורה בבית. הוא מרגיש נורא עם

„גם אם יתלו אותנו — האמת תצא לאור!”

את הרברים אחרת, חסך כל החיים. הוא מתעמל, כותב מיכתבים וחולם המון סיפר לנו שהוא קורא עיתונים, על הבית.

זה שהיא חולה וחיבת לעבוד לפרנסתה. מפני שהוא כלוא. הוא תיכנן לאדי. לא הירשו.

לא יכולנו להיכנס לכלא עם עריסה לאדי. לא הירשו.

ורח: בכינו כולנו. אוהו, כמה שבכינו ג'ון ככה כמו ילד.

אפילו השומרים בכו ביום הרביעי, כשהלכנו לכלא-רמלה לפגוש את ג'ון. הוא נראה טוב יחסית. דיברנו במשך שעותיים. הוא שאל המון על מצב בריאותי. יש לי כאבי-גב איומים וכאבי-ירגליים. יש לי המון בעיות עם זה.

אני עובדת עבודה שחורה — פועלת בבית-חרושת של ג'נרל-אלקטריק. לא התכוונתי לעבוד בגילי, אבל בגלל ההסתבכות של ג'ון אני חייבת לעבוד ולפרנס את עצמי. ג'ון נורא מודאג בגלל בריאותי. אני שמחה שהוא לפחות במצב-בריאות טוב.

איירין: הפגישה היתה בחצר, משני עבריו של שולחן, פרטיות בטח שלא היתה לנו. אחרי שלא ראינו אותו מזה חמישה חודשים. הוקפנו בארבעה שוטרים מבחוק, שומר לידו, שומר לידנו.

ביקשנו מהם שאבא יוכל להחזיק בידיו את אדי, הבן שלי בן שיבעת החודשים. הוא בכלל לא מכיר את אדי. הנכד היחיד שלי. אדי נולד כשאבא היה כבר בכלא האמריקאי. לא הירשו לנו.

שיחה רטובה

שיחה רטובה — כך אפשר לכנות את השיחה שקיימתי עם ורה ואיירין, אשתו ובתו של ג'ון דמיאניוק, העצור מזה חמישה חודשים בכלא-רמלה, והנחקר על האשמות חמורות ביותר לגבי עברו הנאצי. במשך השיחה התמלאו עיניהן של השתיים דמעות יותר מפעם אחת. מימחטות הועברו אליהן, וזהו. אין התפרצות. השתיים מתמודדות מזה עשר שנים עם הסיטואציה המורכבת של אב המואשם בפשעים בינלאומיים. זוהי תקופה מספיקה לתירגול רגשות והצגת חזית מאופקת. השתיים הגיעו בשבוע שעבר בלוויית אד נישניק, בעלה של איירין, ואדי, תינוקם בן שיבעת החודשים. בתחילת השבוע כבר עזבו את הארץ.

הן סיפרו כיצד הם מעודדים זה את זה במישפחתם המלוכדת. לא העזו לעלות על דל שיפתותיהן את האפשרות שאביהם יורשע במישפט ויגורו עליו עונש מוות. הן ניסו להפגין חזית אופטימית, אם כי הבקיעים בה רחבים מדי, וחשפו חשש מהגרוע ביותר וחוסר-אונים להתמודד עם זה.

ורח דמיאניוק היא כבת 60, אשה קשת-יום. החייבת לפרנס את עצמה בגלל מצבו של בעלה. היא עושה זאת בעבודה בבית-חרושת. כפועלת-יעור, היא לקתה בבריאותה מאז החלה פרשת בעלה. היא דיברת אנגלית בסיסית ביותר, במיבטא סלאבי כבד. במשך השיחה טופפו אצבעותיה בקצב, והיא הישרתה אווירה עצבנית.

בתה איירין היא כבר אמריקאית לכל דבר. היא בעלת חזות בובתית-שברירית, עיני-תכלת גדולות ותלתלים האסופים בסרט. כפי שמסתובבות האמריקאיות בבתיהן, היא דיברה חרישית, זרקה מישפטים קצרים העושים משהו לשומע ומזיזים אצלו כמה נימים. השתיים טענו כל אחת בסיגנונה, כי חלה טעות בזיהוי אביהן, ואין הוא איוון האיס. גם אם הן טועות, ניכר שהן הופתעו מההאשמות שהועלו נגדו לפני 10 שנים, ובאמת ובתמים לא ידעו על כך דבר. מצבה הכספי של המשפחה מעסיק אותן הרבה. בקושי רב הן מימנו את הנסיעה הנה, לבקר את אביה-המישפחה הכלוא פה. הן מישכנו את הבית, אכלו אל כל הסכונותיהם שהושגו מעבודה גופנית קשה. אין להם מושג כמה כסף זה עוד יעלה, וכמה זמן הסיטו הזה יימשך. שלא לדבר על סיומו האפשרי.

תחילה אמרו להם שדמיאניוק יהיה כלוא פה 15 יום, אחר-כך — 60. בינתיים הוא כלוא כבר זה חמישה חודשים, ובידיהם אין שום מועד לסיום המשוער של הפרשה. הם מנסים לגשש, לפענח רמזים, להבין מה קורה, לברר מי בעדם, מי עשוי לעזור, מי עלול לחבל, מי קובע, איך אפשר לעזור לראש-המישפחה היושב כלוא בארץ זרה.

כך בני-המישפחה רתומים 24 שעות ביממה למשימה, ובכללם בעלה של איירין, שעזב את עבודתו והגיע לבקר אותו. בשבועות הקרובים ישתדלו שאר בני-המישפחה — הבת הבכירה והבן הצעיר מאיירין — לגייס כסף ולבוא לבקר את דמיאניוק, כך שהעידוד המישפחתי יתחלק על פני כל תקופת שהייתו בכלא. מה אורכה! מהן תוצאותיה? אין יודעים, אין מעזים לשאול. שומרים על הופעה מלוכדת, אופטימית.